

**UCHWAŁA NR VI/34/15
RADY GMINY CZEREMCHA**

z dnia 27 marca 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2022.

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, 1318, z 2014 r. poz. 379, 1072) w związku z art. 6, ust. 2, pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887) Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czeremcha.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Sergiusz Smyk

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE na lata 2015-2020

Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest "każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody" [Nowakowska, Przemoc kobiet w rodzinie, W-wa 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności, tj. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, tj. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, itp.

4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, tj. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu Karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).

Artykuł 207 Kodeksu Karnego stanowi:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub § 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Czeremcha.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na terenie Gminy Czeremcha przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności.

Ofiara przemocy, jeżeli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. Gmina Czeremcha liczy 3443 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hajnówce wynosi 205 osoby z czego jedynie 22 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2014 przeprowadzonych zostało 29 interwencji domowych. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. założono 13 „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. było 7 zgłoszeń, żadna z tych osób nie podjęła leczenia odwykowego,

a w stosunku do 1 osoby skierowano wniosek do Sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na dzień 31 grudnia 2014 r. 18% ludności gminy korzysta z zasiłków pomocy społecznej. W 2014 r. założono 2 „Niebieskie Karty”.

W szkole zanotowano wielokrotne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

II. Cele programu

Celem programu jest:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czeremcha;
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

1. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;
2. Diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Czeremcha;
3. Podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie;
4. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
5. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

1. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie;
2. Promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy;
3. Edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie;
4. Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czeremcha na lata 2012 – 2020;
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2015;

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2007 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.)
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.)
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.).

V. Zasoby Gminy Czeremcha w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Urząd Gminy;
 - Ośrodek Pomocy Społecznej;

- Posterunek Policji;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Ośrodek Zdrowia;
- Indywidualna Praktyka Lekarska
- Parafie;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny;
- organizacje pozarządowe;

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych;
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią;
- otwartość i chęć współpracy specjalistów;
- silne więzi rodzinne;
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów;
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach;
- ubóstwo;
- brak pracy;
- brak infrastruktury socjalnej w gminie;
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna;
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII. Realizacja celów Programu:

Cel 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czeremcha

Działania:

1. Określanie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmioty realizujące zadanie:

Rada Gminy Czeremcha

2. Powoływanie w skład Zespołu Interdyscyplinarnego nowych członków.

Podmioty realizujące zadanie:

Wójt Gminy Czeremcha

3. Współpracujący w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego:

- pracownicy socjalni;
- przedstawiciele oświaty;
- przedstawiciele policji;
- kuratorzy sądowi;
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- przedstawiciele ochrony zdrowia;

- przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Do obowiązków których należą:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań;
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą;
inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą;
- udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.

4. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy;
- obalanie mitów na temat przemocy;
- szkolenia na temat przemocy;
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych;
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne;
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach terapeutycznych;
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków;
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- Zespół Szkolno – Przedszkolny;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny.

Cel 2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców przemocy od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działania :

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny

Cel 3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”.
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działania:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Policja.
- Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 marca każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeremsze do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Czeremcha, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY CZEREMCHA

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Czeremcha

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy
1	Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie	Pracownicy: - Policji, - ochrony zdrowia, - pomocy społecznej, - oświaty, - kurator - robocze grupy zespołu interdyscyplinarnego (osobowy skład ustalany, zgodnie z potrzebami konkretnej osoby; sytuacji)	Niezwłocznie po powzięciu podejrzenia, po ujawnieniu, po zgłoszeniu.
2	Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Ochrona zdrowia, w szczególności pielęgniarka (wizyty domowe)	Praca ciągła Praca ciągła Praca ciągła
3	Dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Co najmniej 1x w roku
4	Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu: - kolonie, - obozy,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Zgodnie z potrzebami

	- zajęcia pozalekcyjne	Urząd Gminy Zespół Szkolno - Przedszkolny	
5	Szkolenia na temat przemocy	Szkolenia wewnętrzne w zespołach interdyscyplinarnych, szkolenia zewnętrzne	Zgodnie z potrzebami

Przewodniczący Rady

Sergiusz Smyk